HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לאנסובי לצרה מקמי דידה אי אמרת צרה מעידה לחברתה אף על גב דלא אינסיב מנסבינן לה לצרה אי אמרת משום דהיא לא מקלקלא נפשה אינסיב מנסבינן לה לצרה אי לא אינסיב לא מנסבינן לה מאי תא שמע ר' אלעזר אומר הואיל והותרו ליבמין הותרו לכל אדם אי אמרת בשלמא דהיא לא מקלקלא נפשה היינו דכי אינסיב מנסבינן לה אלא אי אמרת משום דצרה מעידה לחברתה אף על גב דלא אינסיב נמי אלא שמע מינה טעמא דרבי אלעזר משום דאינסיב הוא ולא מקלקלא נפשה רבי אלעזר לדבריהם קאמר להו לדידי צרה מעידה לחברתה ואף על גב דלא אינסיב מנסבינן לה אלא לדידכו אודו לי מיהת דהיכא דאינסיב מנסבינן לה משום דהיא לא מקלקלא נפשה ורבנן [1]תמות נפשי עם פלשתים הוא דקעבדה ת"ש (א)האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי תנשא ותטול כתובתה וצרתה אסורה ר' אלעזר אומר הואיל והותרה היא הותרה נמי צרתה אימא הואיל והותרה ונשאת וליחוש דלמא בגיטא אתאי והאי דקאמרה הכי לקלקלא לצרה היא מיכוונה אי דאינסיב לישראל הכי נמי הכא במאי עסקי' דאינסיב לכהן: **מתני'** (ב)[א]אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם אע"פ שיש סימנין בגופו ובכליו [ב]אין מעידין אלא עד שתצא נפשו [ג]ואפי' ראוהו מגוייד וצלוב והחיה אוכלת בו [ד]אין מעידין אלא עד ג' ימים ר' יהודה בן בבא אומר °לא כל האדם ולא כל המקום ולא כל השעות שוין: **גמ'** תנו רבנן (ג)[ה]פדחת ולא פרצוף פנים פרצוף פנים ולא פדחת אין מעידין עד שיהו שניהם עם החוטם אמר אביי ואיתימא רב כהנא מאי קרא [2]הכרת פניהם ענתה בם (ד)אבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי הוה מסקי ביה דבי רישא גלותא זוזי אייתי קירא דבק בבלייתא דבק באפותיה חלף קמייהו ולא (ה)בשקרוה: אע"פ שיש סימנין וכו': למימרא דסימנין לאו דאורייתא ורמינהי (ו)[ו]מצאו קשור בכיס ובארנקי ובטבעת או שנמצא בין כליו אפילו לזמן מרובה כשר אמר אביי לא קשיא הא רבי אליעזר בן מהבאי הא רבנן דתניא (ז)[ז]אין מעידין על השומא ר' אליעזר בן מהבאי אומר מעידין מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר סימנין דאורייתא ומר סבר סימנין דרבנן אמר רבא דכולי עלמא [ח]סימנין דאורייתא הכא בשומא מצויה בבן גילו קמיפלגי מר סבר שומא מצויה בבן גילו ומר סבר אינה מצויה בבן גילו ואיכא דאמרי הכא בשומא העשויה להשתנות לאחר מיתה קמיפלגי מר סבר עשויה להשתנות לאחר מיתה ומר סבר אינה עשויה להשתנות לאחר מיתה ואיכא דאמרי אמר רבא דכולי עלמא סימנין דרבנן והכא בשומא

סימן

לאינסובי לצרה בעלמא מקמי דידה. האשה שהלכה למדינת הים עם בעלה ובאה ואמרה מת בעלי והיתה לה כאן צרה אם זו תנשא בעדותה של זו קודם שתנשא היא: **הואיל והותרה היא.** אלמא משעת היתר דידה שרינן לצרתה ואע"ג דעדיין היא לא ניסת: **ליחוש דלמא בגיטא אתאי.** אי טעמא דר"א לאו משום דצרה מעידה לחברתה הוא אלא משום דלא מקלקלא נפשה ניחוש דלמא הא בגיטא אתאי והחביאה גיטה ואמרה מת בעלי וכדי שתנשא גם צרתה ואיהי לא מקלקלא דבשלמא במתני' היכא דנתייבמו ליכא למימר הכי דאי נמי בגיטא אתאי איקלקלא שנשאת לאחי בעלה אבל לשוק ליחוש: **דאינסיב לכהן.** דאי אתי בעלה ומיבעי לה לאחוויי גיטא מיפסלא אכהן ונפקא: **מתני' אין מעידים.** על האיש שמת אא"כ ראוהו מת בפרצוף פניו עם חוטמו שיכולין להכירו שזהו אבל לא ראוהו בפרצוף או שניטל חוטמו אין מעידין עליו להשיא את אשתו שמא אין הוא: **ואפי' ראוהו מגוייד.** לשון גודו אילנא (דניאל ד). מנותח ומלא פצעים וחבורות חרב: **או צלוב.** על הצליבה או חיה דורסתו ואוכלת בו: **אין מעידין.** עד שיראו שתצא נפשו: **ואין מעידים אלא עד ג' ימים.** אם ראוהו בתוך ג' ימים למיתתו מעידין עליו אבל אם לא ראוהו עד לאחר ג' ימים חיישינן שמא נשתנו מראית פניו ואין זה שהם סבורים: **רבי יהודה בן בבא אומר לא כל האדם כו'.** יש לך אדם שממהר להנפח משאר אדם כגון אדם שמן ויש לך מקום שחמה נוגעת בו יותר ואדם מת ממהר להסריח ולהשתנות ויש לך שעה שהעולם חם והמת ממהר להסריח. ובגמ' (א) בעי לחומרא פליג או לקולא פליג: **גמ' פדחת.** מצח: **הכרת פניהם ענתה בם.** העידה בם. אלמא אין עדות בשאר הגוף אלא בהיכר פנים: **קירא.** שעוה: **דבק בבלייתא.** הדביקה במעט מטלית בלויה: **בלייתא.** בגד בלוי: **באפותיה.** במצחו: **מצאו קשור.** המביא גט לאשה ואבד הימנו: **בין כליו.** בין כלי ביתו ומכיר את הכיס ואת הטבעת שהן שלו כשר ולא חיישינן דלמא האי כיס והאי טבעת דאיניש אחרינא הוה והאי גט אחר הוא. אלמא סמכינן אסימנא דאית ליה בכיס ובארנקי ואפי' למישרי איסור אשת איש דאורייתא אלמא סימנין דאורייתא: **שומא.** ורוא"ה: **סימנין דאורייתא.** אף השמלה בכלל היתה כו' בפ' ואלו מציאות (ב"מ דף כז.): **בן גילו.** שנולד בפרק אחד ובמזל אחד ור"א בן מהבאי סבר אין שומא מצויה בבן גילו: **להשתנות.** ממראה: **סימנין דרבנן.** ולא דריש אף השמלה לסימן אלא לתובעין דהתם פלוגתא היא:

מובהק

אין מעידין אלא על פרצוף פנים כו' ואין מעידין אלא עד ג' ימים. פי' משום דמשם ואילך משתנה כו' ואר"ת דהיינו דוקא כשאין שם אלא הפרצוף אבל כל גופו שלם אפי' אין כאן פדחת וחוטם ניכר הוא היטב ע"י סימני הגוף ועוד דשמא דוקא בסימנין הוא דקאמר הכי אבל ע"י טביעות עין ניכר היטב ע"י סימני הגוף כיון שיש כל גופו ואפי' לאחר כמה ימים והיכא שאינו נחבל בפנים ודאי נראה דבר פשוט שיוכלו להכירו אפי' אחר כמה ימים כי אינו משתנה כל כך ודבר ידוע הוא שהוא ניכר אפי' אחר כמה ימים אפי' הוא אמת דהיכא שנחבל בפרצוף אין מעידין עליו אלא בתוך ג' ימים כיון שנשאר גופו שלם וגם יכול להיות שהוא בתוך ג' ימים כגון היכא שאין ידוע מתי נהרג אין לתלותו אלא בתוך ג' ימים (א) דוקא ותשובת ר"ת כתובה בספר הישר: **הכרת** פניהם ענתה בם. פירוש שצריך פדחת של פניהם להכי מייתי האי קרא דכתיב הכרת פניהם ענתה בם דמשמע שצריך הכרה לבד מן הפנים ועל פי' הקונט' קשיא דבפ' יש בכור (בכורות מו: ושם) מייתי לה אברייתא דהכא ולא על המשנה דהתם והכא נמי משמע דאברייתא לחודה קאי דמייתי עובדא ודבק קירא באפותיה היינו על מצחו ובירושלמי דהכא משמע דאחוטם קאי: **מצאו** קשור בכיס ובארנקי כו'. וא"ת מאי קושיא דלמא הכא שאני דמכירו לגט או לכיס בטביעות עין דאפי' עם הארץ אית ליה טביעות עין כדאמר בגט פשוט (ב"ב קסח.) האי צורבא מרבנן דאזיל לקדושי איתתא לידבר עם הארץ בהדיה ויש לו להיות נאמן במגו שיכול לומר לא איבדתיו מעולם וי"ל כגון דאיכא עדים שאיבדו דהשתא ליכא מגו א"נ במלאו אחר ומחזירו ע"י סימן זה שקשור בכיס ולהכי נקט כיס וארנקי: **שנמצא** בין כליו. ואע"ג דרבים מצוים שם ואם נמצא בקרקע היה לחוש ליוסף בן שמעון אחר השתא שמצאו בין כליו אין לחוש שנתנו אחר שם אלא הוא: **אמר** רבא דכולי עלמא סימנין דרבנן. ואם תאמר ברייתא דמצאו קשור בכיס כמאן תוקמא וי"ל דמעיקרא ס"ד דאדם אחר מצאו כדפרישית ולכך בעי למיפשט מינה דסימנין דאורייתא אבל השתא סבר דמיירי שמצאו בעצמו ומכיר הכיס בטביעות עין ונאמן במגו שיכול לומר לא אבדתיו אי נמי שיש עדים שהארנקי וכיס וטבעת שלו וידוע שם א"נ דחשיבי כיס וטבעת סימן מובהק:

כליו

מסורת הש"ס

א) [לעיל קיח.], ב) [ב"מ כז: בכורות מו:], ג) [בכורות שם], ד) [שבת קכא: יומא פד.], ה) [פי' כמו מבשקר ליה דעירובין יט. כלומר לא הכירוהו וע' תו' בכורות לו: ד"ה חזייה כו' וכתב הערוך בערך בשקר ולבקר בהיכלו (תהלים כז) תרגום ולבשקרא בהיכליה], ו) ב"מ כז: [גיטין כז:], ז) [ב"מ שם], ח) [לקמן קכא.],

◆

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן תָּמוֹת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים וַיֵּט בְּכֹחַ וַיִּפֹּל הַבַּיִת עַל הַסְּרָנִים וְעַל כָּל הָעָם אֲשֶׁר בּוֹ וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים אֲשֶׁר הֵמִית בְּמוֹתוֹ רַבִּים מֵאֲשֶׁר הֵמִית בְּחַיָּיו: שופטים טז ל
2. הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם וְחַטָּאתָם כִּסְדֹם הִגִּידוּ לֹא כִחֵדוּ אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי גָמְלוּ לָהֶם רָעָה: ישעיהו ג ט

◆

גליון הש"ס

גמ' לא כל האדם. כעין זה פסחים מח ע"ב:

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אין מעידין וכו' ג' ימים ותשובת ר"ת כצ"ל ותיבת דוקא נמחק:

◆

לעזי רש"י

ורוא"ה [וירוא"ה]. יבלת.

◆

מוסף רש"י

אין מעידין. על אדם מת להשיא את אשתו אלא א"כ ראו פרצוף פניו שהוא עם החוטם (ב"מ כז:) דשמא לאו זה הוא (בכורות מו:). הכרת פניהם ענתה בם. דהכרת פרצוף פניהם עדותן, אלמא פרצוף פנים בעי (שם). מצאו קשור. שליח המביא גט ואבד הימנו, לאחר זמן מצאו קשור בכיס שלו או בארנקי כו' (ב"מ כז:) ומכיר את הכיס ואת הארנקי (גיטין כז:). אפילו לזמן מרובה כשר. אע"ג דתנן (גיטין כז.) המביא גט ואבד הימנו, לאחר זמן מרובה פסול, הכא כשר (ב"מ כז:). אין מעידין על השומא. המעידין על האשה להשיאה ואמרו סימן היה בו שומא באבר פלוני. שומא, ורוא"ה בלע"ז (ב"מ כז:).

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פי"ג מהל' גירושין הלכה כא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן יז סעיף כד:

ט ב מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעיף כט:

י ג מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף לא:

יא ד מיי' שם הל' כא טוש"ע שם סעיף כו:

יב ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף כד:

יג ו מיי' פי"ג שם הל' ט סמג עשין נ טוש"ע שם סי' קלב ס"ד:

יד ז מיי' שם פי"ג הל' כא סמג שם טוש"ע שם סימן יז סעיף כד:

טו ח מיי' פי"ג מהל' אבידה הל' ה סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סימן רסז סעיף ד ה:

◆

תוספות ישנים

ואין מעידין (עד לאחר) [אלא עד] ג' ימים. ודוקא היכא דאין מכירים אלא ע"י סימנים והוא מלא פצעים ואין כל גופו לפנינו אבל אם הוא שלם או הפדחת והחוטם ואנו מכירים בו על ידי טביעת עין יפה מעידים אפילו לאחר כמה ימים:

◆

תוס' חד מקמאי

הא דתנן אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם אפי' שיש סימנים בגופו ובכליו. דוקא בסימן שאינו מובהק אבל בסימן מובהק מעידים דסימן מובהק כעדים דמי: גרסי' בפ' מי שאחזו אמר רב כהנא אמר רב חרש שיכול לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין גט לאשתו א"ר זירא אי קשיא לי הא קשיא לי אם לא יגיד פרט לאלם שאינו יכול להגיד ואמאי הרי יכול להגיד מתוך הכתב. א"ל אביי עדות קאמרת שאני עדות דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם מיתיבי כשם שבודקין אותו לגיטין כך בודקין אותו למשאות ולמתנות ולעדיות ולירושות. קתני מיהא עדות. אמר רב ששת [בעדות אשה] דאקילו ביה רבנן. שמעינן מהא דמפי כתבם בעדות אשה כשר. ומיהו לא דמי האי מפי כתבם דגיטין למפי כתבם דירושה שכתב רב אלפס [גרסינן בירושלמי] מצא כתוב בשטר איש פלוני מת איש פלוני נהרג וכו' דבההיא דגיטין מיירי כגון שכתב לפניו בשטר איש פלוני מת ובההיא מכשרי' אבל בנמצא כתוב בשטר איש פלוני מת לא אפשר דלא מכשר וה"ר אלפס (א) כתב ולא פסק הלכה כדברי מי:

(א) נ"ל וה"ר אלפס הביא למחלוקת האמוראים בירושלמי בזה ולא פסק הלכה כדברי מי.